

navnlig om et enkelt Punkt. Med den ærede foregaaende Taler maa jeg fuldstændig erkjende, at saalænge Communalbestyrelserne ikke ene og alene ere sammensatte ved Valg af Communiens Borgere, har Kommunen endnu ikke en fuldstændig Selvstyrelse. Saalænge en Mand, der er udnævnt af Regjeringen, er Communalbestyrelsens Formand — og det vil i en saadan Bestyrelse sige særdeles meget; det er meget Mere end en blot formel Ledelse af Forhandlingerne, det er en virkelig Ledelse af den hele Række af Sager, der foreligger til Communalbestyrelsens Beslutning — saalænge have efter min Overbeviisning Kommunerne ikke faaet den fulde Ret til Selvstyrelse, som Grundloven hjemler dem. Jeg indbrømmer villig, at det for Diebliffet kan have sine Vanskeligheder at gennemføre denne, at det i de smaa Communer, hvor der kun er een Embedsmand, som baade har Politisager, Retsager og de communale Sager under sig, vil volde Udgifter og Ulemper at faae en valgt Borgemeister; men det forekommer mig, at man i de større Communer, hvor der baade er en Politimester og en Borgemeister, hvor denne Adskillelse saaledes allerede har fundet Sted, s. Ex. i Odense, Randers, Aarhuns og Aalborg, meget vel strax kunde gaae over til at lade Borgemeisteren vælges af Borgerflabet. Med Hensyn til de øvrige Kjøbstæder kunde man da forbeholde denne Ordning, indtil engang Reformen af Retspleien og dens Adskillelse fra de administrative Forhold vilde kunne tage dette Punkt med. — Den Sag, som imidlertid for mig har endnu større Betydning, og som jeg tillægger en langt større Vigtighed, er den hele Ordning af Skolevæsenet. For mig staaer det klart, at det baade vil være en Ret for Kommunerne og i Skolevæsenets egen Interesse, at dettes Bestyrelse kommer til at ligge under Communalbestyrelserne. Vel er det udhævet i Motiverne og af den høitæredede Minister, at Skolevæsenet ikke er nogen reen communal Sag, at det har en Side, med Hensyn til hvilken det ligefrem ligger under Staten; men det forekommer mig, at naar man tilstræber en Selvstændighed i Kommunerne, er det ikke blot, fordi disse bedst kunne varetage de Sager, der lægges under dem, men man har derved tillige

tænkt, at man, naar man fra Staten til Kommunerne overdrog en heel Deel af de Sager, som Staten hidtil besørgede, og som ogsaa have Interesse for den, derigjennem vilde udvikle en saadan Modenhed og Selvstændighed hos Kommunerne, at de virkelig bleve skikkede til at bære det hele Frihedsliv, og at altsaa Statens Medbestyrelse i saadanne Forhold maatte indskrænkes til det mindst Mulige. Naar jeg saaledes tager Hensyn til Skolevæsenet, forekommer det mig klart, at Statens Myndighed og Ret ikke kan gaae videre end til at fordrø, at ethvert Varn i Landet faaer en vis Underviisning. Kommunerne have en Forpligtelse til at præstere denne, og Staten har som Følge heraf en Ret til at have Tilsyn dermed; altsaa paahviler der ved det vi kalde det offentlige Skolevæsen, Kommunerne den Forpligtelse, ligeoverfor Staten at træffe Foranstaltningerne i saa Henseende, og forsaavidt maa Staten have Ret til at kontrollere; men udover dette forekommer det mig, at hele det øvrige Skolevæsen — forsaavidt det ikke hører til det lærde, som besørges af Staten ved dens egne Skoler — maa henhøre under Kommunerne. Det er mig meget vanskeligt at undgaae at tage Noget med, der egentlig henhører under det næste paa Dagsordenen opførte Lovforslag, idet min første Anke med Hensyn til Skolevæsenet ikke saameget er Skolecommissionen som Skoledirectionen. Den høitæredede Minister udtalte, at han ikke havde Noget imod, at alle Medlemmerne af Skolecommissionen udtraadte undtagen Præsten, og at denne da førte Tilsynet; men det er mig ikke ganske klart, hvorledes dette er at forstaae. Nu har Skolecommissionen ogsaa Ret til at have Stemme med om Skolernes Organisation. Den har ikke blot Tilsyn med, at den Underviisning, som ved Loven er bestemt, præsteres, men Antallet af Lærerne, hele den indre Organisation afhænger ogsaa af den; men jeg veed ikke, om jeg forstod den høitæredede Indenrigsminister ret, naar jeg troede, han meente, at alle disse Spørgsmaal for Fremtiden vilde være at henlægge under Kommunernes Bestyrelse, saaledes at disse, idet de behandlede det oeconomiske Spørgsmaal, Budgettet, tillige afgjorde alle flige Sager, d. v. s. i Virkeligheden